II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 23ης Μαρτίου 1990

σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ

(IV/32.736 — Moosehead/Whitbread)

(Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(90/186/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

τον κανονισμό αριθ. 17 του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτο κανονισμό εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης [1], όπως τροποποιήθηκε από την πράξη προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, και ιδίως τα άρθρα 6 και 8,

την κοινοποίηση της 2ας Ιουνίου 1988 από τις επιχειρήσεις Whitbread & Co, plc και Moosehead Dreweries Ltd σχετικά με την παραχώρηση από τη Moosehead στην Whitbread αποκλειστικής άδειας παραγωγής και πώλησης μπίρας που φέρει τα εμπορικά σήματα της Moosehead στο Ηνωμένο Βασίλειο,

την περίληψη της κοινοποίησης [2], όπως δημοσιεύθηκε σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 του κανονισμού αριθ. 17,

Μετά από διαβούλευση με τη Συμβουλευτική Επιτροπή Συμπράξεων και Δεσποζουσών Θέσεων,

Εκτιμώντας ότι:

I. ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Η κοινοποίηση

(1) Στις 2 Ιουνίου 1988, σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού αριθ. 17 η Moosehead Breweries Limited, New Brunswick Καναδάς, και η Whitbread Company plc, Λονδίνο, κοινοποίησαν στην Επιτροπή αριθμό συμφωνιών που είχαν συνάψει μεταξύ τους στις 12 Μαΐου 1987 και την 1η Μαΐου 1988.

(2) Τα μέρη ζήτησαν αρνητική πιστοποίηση ή, εφόσον δεν δοθεί αυτή, απαλλαγή βάσει του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Τα συμβαλλόμενα μέρη

(3) Η Moosehead εδρεύει στο New Brunswick, στον Καναδά και αποτελεί θυγατρική κατά πλήρη κυριότητα της Sevenacres Holding Limited. Η Moosehead ασχολείται κυρίως με την παραγωγή, πώληση και διανομή μπίρας, και δεν διαθέτει συμφέροντα στις επιχειρήσεις ζυθοποιίας στην Κοινότητα.

(4) Η Whitbread, εταιρεία που έχει συσταθεί στην Αγγλία, είναι επιχείρηση ζυθοποιίας η οποία διαχειρίζεται περί τα 6 000 καταστήματα διάθεσης είτε απευθείας είτε μέσω εκμίσθωσης. Ο κύκλος εργασιών της Whitbread ανήλθε το 1987 σε 1 554 εκατομμύρια λίρες στερλίνες.

Το προϊόν και η αγορά

(5) Οι συμφωνίες αφορούν την παραγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο μπίρας η οποία πωλείται από τη Moosehead στον Καναδά και άλλες χώρες με την εμπορική επωνυμία «Moosehead» (εφεξής «το προϊόν»). Η μπίρα αυτή είναι παρόμοια ως προς τη φύση και την περιεκτικότητα σε οινόπνευμα με τις άλλες μπίρες του τύπου «non-prenium lagers» που πωλούνται στο Ηνωμένο Βασίλειο, αν και, σύμφωνα με τα συμβαλλόμενα μέρη, έχει ιδιάζουσα γεύση χαρακτηριστική της καναδικής μπίρας του τύπου lager.

[1] ΕΕ αριθ. 13 της 21. 2. 1962, σ. 204/62.
[2] ΕΕ αριθ. C 179 της 15. 7. 1989, σ. 13.

(6) 1. Όπως έχει επισημανθεί στην απόφαση 84/381/ΕΟΚ της Επιτροπής [1] (υπόθεση Carlsberg), η αγορά μπίρας στο Ηνωμένο Βασίλειο διακρίνεται από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ως προς τα ακόλουθα σημεία:

2. Το μεγαλύτερο μέρος της μπίρας που πωλείται στο Ηνωμένο Βασίλειο διατίθεται χύμα μέσω καταστημάτων διάθεσης όπου επιτρέπεται η κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών (pubs) · το 81 % [2] της συνολικής ποσότητας μπίρας πωλείται σε εξουσιοδοτημένα καταστήματα (on - licenced), και το 75 % πωλείται στο Ηνωμένο Βασίλειο χύμα. Το 1987, ο τύπος μπίρας lager αντιπροσώπευε το 45 % της συνολικής κατανάλωσης μπίρας στο Ηνωμένο Βασίλειο [3]. Έτσι, για να εξασφαλισθούν ικανοποιητικές πωλήσεις νέου τύπου μπίρας στο Ηνωμένο Βασίλειο, είναι απαραίτητο να έχει ο πωλητής πρόσβαση σε ορισμένο αριθμό καταστημάτων διάθεσης (pubs).

3. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι επιχειρήσεις ζυθοποιίας διανέμουν τα προϊόντα τους χρησιμοποιώντας ιδιόκτητα φορτηγά οχήματα. Έτσι, στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν υπάρχουν μεγάλης κλίμακας ανεξάρτητοι διανομείς μπίρας.

4. Τα περισσότερα καταστήματα διάθεσης (pubs) στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι «δεσμευμένα» με συμβόλαιο σύμφωνα με το οποίο πρέπει να προμηθεύονται μπίρα από μία και μόνο ζυθοποιία. Ως εκ τούτου, ανήκουν, στην ουσία στη ζυθοποιία με την οποία υπογράφουν τέτοιου είδους συμφωνίες. Έτσι, δεδομένου ότι όλη σχεδόν η χύμα μπίρα, η οποία αντιπροσωπεύει 75 % και πλέον των συνολικών πωλήσεων μπίρας, διατίθεται από τα καταστήματα διάθεσης (pubs), το δε 57 % όλων των εξουσιοδοτημένων καταστημάτων (on - licenced) στο Ηνωμένο Βασίλειο ανήκει σε επιχειρήσεις ζυθοποιίας και είναι «δεσμευμένο», είναι πολύ χρήσιμο, αν όχι απαραίτητο, για την αλλοδαπή επιχείρηση ζυθοποιίας που επιθυμεί να εισχωρήσει στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, να αποκτήσει την υποστήριξη μιας από τις μεγάλες εθνικές ζυθοποιίες.

Ο αριθμός των εξουσιοδοτημένων καταστημάτων (on - licenced) τα οποία οφείλουν να προμηθεύονται από μία μόνο ζυθοποιία πρόκειται να μειωθεί από την 1η Νοεμβρίου 1992, όταν, λόγω εφαρμογής του «Supply of Beer Order», όλες οι εθνικές ζυθοποιίες που διαθέτουν περισσότερα από 2 000 καταστήματα διάθεσης πρέπει να αποδεσμεύσουν από όλες τις υποχρεώσεις ανεφοδιασμού το ήμισυ των καταστημάτων τους πάνω από το κατώφλι των 2 000. Επίσης, όλα τα εξουσιοδοτημένα καταστήματα (on - licenced) που είναι «δεσμευμένα» από εθνικές ζυθοποιίες πρόκειται να έχουν την ευχέρεια να επιλέγουν ξένη μπίρα και να αγοράζουν άλλα μη οινοπνευματώδη ποτά από οποιαδήποτε πηγή από την 1η Μαΐου 1990. Ωστόσο, σημαντικό μέρος της συνολικής κατανάλωσης μπίρας στο Ηνωμένο Βασίλειο θα συνεχίσει να διέρχεται μέσω των «δεσμευμένων» καναλιών.

5. Οι έξι μεγαλύτερες ζυθοποιίες του Ηνωμένου Βασιλείου [4], οι οποίες το 1987 ήλεγχαν το 82 % περίπου της αγοράς μπίρας στο Ηνωμένο Βασίλειο, πωλούν μεταξύ τους πολυάριθμους διαφορετικούς τύπους μπίρας καθώς και πολλές διαφορετικές μάρκες του τύπου «lager». Το 1987, η Whitbread ήλεγχε το 12 % των λιανικών πωλήσεων μπίρας στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι συμφωνίες

Γενικές διατάξεις

(7) 1. Η υπό εξέταση συμφωνία αποτελείται από τρεις διαφορετικές συμβάσεις: τη συμφωνία περί εμπορίας και τεχνικών θεμάτων (Marketing and Technical Agreement), τη συμφωνία για τη χρήση του εμπορικού σήματος της 12ης Μαΐου 1987 και τη συμφωνία παραχώρησης της 1ης Μαΐου 1988. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι τρεις αυτές συμβάσεις αποτελούν μέρος μιας και της αυτής συμφωνίας, η οποία αναφέρεται στο εξής ως «συμφωνία».

2. Βάσει της συμφωνίας, η Moosehead παρέχει στη Whitbread το μόνο και αποκλειστικό δικαίωμα παραγωγής, προώθησης, εμπορίας και πώλησης της μπίρας που παράγεται προς πώληση υπό την επωνυμία «Moosehead» στο παραχωρηθέν έδαφος (Ηνωμένο Βασίλειο, αγγλονορμανδικές νήσοι, νήσοι Μαν) που αναφέρονται στο εξής ως «το έδαφος», με χρήση της απόρρητης τεχνογνωσίας της Moosehead. Η Whitbread καταβάλλει στη Moosehead ορισμένο ποσό για τη χρήση του αποκλειστικού αυτού δικαιώματος.

3. Η Whitbread συμφωνεί ότι η ποιότητα της μπίρας καθώς και η ποιότητα και το είδος των πρώτων υλών πρέπει να συμφωνούν με τις προδιαγραφές της Moosehead.

4. Η Whitbread συμφωνεί ότι δεν πρόκειται να αναζητήσει πελάτες ούτε να ιδρύσει υποκατάστημα ή να διατηρεί κέντρο διανομής του προϊόντος εκτός του εδάφους. Ωστόσο, είναι δυνατόν να ανταποκριθεί σε μη επιδιωχθείσες παραγγελίες αγοραστών από άλλα κράτη μέλη.

5. Κατά τη διάρκεια της ισχύος της συμφωνίας, η Moosehead συμφωνεί να μην παράγει ή να προωθεί στο έδαφος καμιά άλλη μπίρα χαρακτηριζόμενη ως καναδική.

Διατάξεις περί εμπορικού σήματος

(8) 1. Βάσει της συμφωνίας, η Whitbread συμφωνεί να πωλεί το προϊόν μόνο υπό το εμπορικό σήμα «Moosehead» και να χρησιμοποιεί το εμπορικό σήμα «Moosehead» μόνο για το προϊόν ή σε σχέση με αυτό.

Τα δικαιώματα ιδιοκτησίας όσον αφορά τα εμπορικά σήματα στο Ηνωμένο Βασίλειο ανήκουν στην Whitbread και στην Moosehead από κοινού. Η ρύθμιση αυτή αποσκοπεί, σύμφωνα με τα συμβαλλόμενα μέρη, να παράσχει στην Whitbread ισχυρότερη εγγύηση ως το δικαίωμα χρήσης του εμπορικού σήματος κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας. Η Moosehead παραχωρεί στην Whitbread την αποκλειστική άδεια να χρησιμοποιεί το εμπορικό σήμα σε σχέση με το προϊόν στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας.

[1] ΕΕ αριθ. L 207 της 2. 8. 1984, σ. 26.
[2] Τα στατιστικά στοιχεία για τον τομέα αυτόν αποτελούν εκτιμήσεις της Whitbread plc.
[3] Έκθεση της επιτροπής συγχωνεύσεων και μονοπωλίων (MMC), σ. 10.
[4] Allied, Bass, Elders, Grand-Metropolitan, Scottish & Newcastie and Whitbread.

2. Η συμφωνία προβλέπει ότι η Moosehead δεν μπορεί, χωρίς τη συγκατάθεση της Whitbread, να κατοχυρώσει ή να χρησιμοποιήσει, ούτε η Whitbread να ζητήσει να κατοχυρώσει, εμπορικό σήμα που να ομοιάζει ή να μπορεί εύλογα να εκληφθεί ως εμπορικό σήμα της Moosehead στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3. Επιπλέον, η Whitbread αναγνωρίζει τους τίτλους της Moosehead ως προς τα εμπορικά σήματα καθώς και την εγκυρότητα των καταχωρήσεων της Moosehead ως ιδιοκτήτη αυτών. Η Whitbread δεσμεύεται να τηρεί όλους τους όρους που είναι δυνατό να επιβάλλονται από τις διατάξεις της κατοχύρωσης των εμπορικών σημάτων, και να μην προβαίνει σε πράξεις που ενδέχεται να αναιρέσουν την κατοχύρωση των τίτλων, ούτε να ζητά τροποποιήσεις ή ακυρώσεις καταχωρήσεων των εμπορικών σημάτων.

4. Η συμφωνία προβλέπει ότι σε περίπτωση καταγγελίας της συμφωνίας, η Whitbread επιστρέφει στη Moosehead όλα τα δικαιώματα, τίτλους και συμφέροντα που σχετίζονται με τα εμπορικά σήματα και τη συνδεόμενη με αυτά φήμη και πελατεία, συνεργάζεται δε με τη Moosehead για κάθε υποβολή αίτησης προς κατοχύρωση της Moosehead ως μοναδικού ιδιοκτήτη των εμπορικών σημάτων. Έτσι, από τη στιγμή αυτή, η Whitbread παραιτείται από οποιαδήποτε χρήση των εμπορικών σημάτων.

Διατάξεις περί τεχνογνωσίας

(9) 1. Η Moosehead συμφωνεί να παράσχει στη Whitbread όλη τη σχετική τεχνογνωσία που είναι αναγκαία για την παραγωγή του προϊόντος, επιπλέον δε συμφωνεί να εφοδιάζει τη Whitbread με τις αναγκαίες ποσότητες μαγιάς.

2. Η Whitbread συμφωνεί να συμμορφώνεται προς τις οδηγίες και τις προδιαγραφές της Moosehead σε σχέση με την τεχνογνωσία, καθώς και να προμηθεύεται μαγιά μόνο από τη Moosehead ή από τρίτο μέρος υποδεικνυόμενο από τη Moosehead.

3. Η Whitbread συμφωνεί να χρησιμοποιεί την εν λόγω τεχνογνωσία μόνο για την παραγωγή του προϊόντος καθώς και να τηρεί εμπιστευτική την τεχνογνωσία που της παρέχει η Moosehead.

(10) Η εμπορική στρατηγική για την προώθηση του προϊόντος, τα σχέδια παραγωγής και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις στο έδαφος πρέπει να συμφωνούνται από κοινού από τα συμβαλλόμενα μέρη. Ωστόσο, η Whitbread έχει την αποκλειστική ευθύνη για την εφαρμογή της αντίστοιχης πολιτικής, και βαρύνεται με τις σχετικές δαπάνες.

Διάρκεια της συμφωνίας

(11) Η συμφωνία άρχισε να ισχύει την 1η Μαΐου 1987, και ισχύει για αόριστη χρονική περίοδο, εκτός αν καταγγελθεί βάσει των ακόλουθων διατάξεων:

— καθένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι δυνατό να καταγγείλλει τη συμφωνία απευθύνοντας στο άλλο μέρος προειδοποίηση που μπορεί να ποικίλλει από ένα έως δέκα έτη, εφόσον δεν έχουν πωληθεί από τη Whitbread οι καθορισμένες ποσότητες του προϊόντος,

— καθένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι δυνατό να καταγγείλλει τη συμφωνία απευθύνοντας βραχύτερη προειδοποίηση, εφόσον το άλλο μέρος παραβεί μια από τις συμβατικές υποχρεώσεις του ή υπάρξει ουσιώδης μεταβολή ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς ή τον έλεγχο ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη.

(12) Σε περίπτωση καταγγελίας της συμφωνίας, η Whitbread υποχρεώνεται να διακόψει την παραγωγή του προϊόντος, να επιστρέψει στη Moosehead όλη την τεχνογνωσία και να μη χρησιμοποιεί πλέον αυτή στο μέλλον. Επιπλέον, η Moosehead δεν μπορεί να χρησιμοποιεί τα εμπορικά σήματα μετά την καταγγελία της συμφωνίας, οφείλει δε να μεταβιβάσει στη Moosehead κάθε δικαίωμα, τίτλο ή συμφέρον που έχει αποκτήσει σε σχέση με τα εμπορικά σήματα. Επίσης, η Whitbread υποχρεώνεται να τηρήσει απόρρητη αυτήν την τεχνογνωσία έναντι κάθε τρίτου.

Οι παρατηρήσεις των μερών

Τα μέρη υπέβαλαν τις ακόλουθες παρατηρήσεις.

(13) 1. Επειδή η Moosehead δεν διαθέτει υποκατάστημα στην Ευρώπη, και επειδή ούτε η ίδια η Moosehead ούτε οι συνεργαζόμενες με αυτήν εταιρείες διαθέτουν εγκαταστάσεις παραγωγής στο έδαφος της Κοινότητας, δίκτυο διανομής της μπίρας ή άλλη εμπειρία στον τομέα της εμπορίας μπίρας στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεν είναι βραχυπρόθεσμα, από εμπορική άποψη, σκόπιμη η δημιουργία από τη Moosehead ίδιων εγκαταστάσεων παραγωγής του προϊόντος. Λόγω της φύσης της αγοράς λιανικής μπίρας και δεδομένης και της αποστάσεως και της κλίμακας στην οποία έπρεπε να αναπτυχθούν οι πωλήσεις, δεν ήταν επικερδής οικονομικά για τη Moosehead η εγκατάσταση ίδιου δικτύου διανομής ή η πώληση μέσω ανεξαρτήτων πωλητών.

2. Η Whitbread διαθέτει περιορισμένη εμπειρία όσον αφορά τις μπίρες τύπου «Canadian lager» και, ειδικότερα, δεν έχει πρόσβαση στη μοναδικής καλλιέργειας μαγιά, η οποία προσδίδει στη μπίρα Moosehead την ιδιαίτερη εκείνη γεύση που τη ξεχωρίζει από τις άλλες μπίρες τύπου lager, ούτε και έχει στη διάθεσή της τις τεχνικές πληροφορίες που κατέχει η Moosehead και είναι αναγκαίες για την παραγωγή του προϊόντος στο οποίο αναφέρεται η συμφωνία. Ως εκ τούτου, η Whitbread στερείται της εμπειρίας παραγωγής του νέου αυτού προϊόντος για την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου χωρίς τη συνδρομή της Moosehead. Ωστόσο, το σύνολο των εγκαταστάσεων της παραγωγής μπίρας και η γενική εμπειρία που διαθέτει σημαίνουν ότι είναι σε θέση να παράγει τη μπίρα Moosehead για πώληση στο έδαφος, εφόσον τύχει της συνδρομής της Moosehead. Επιπλέον, η Whitbread δεν κατέχει γνωστό καναδικό σήμα.

3. Τα συμβαλλόμενα μέρη ισχυρίζονται ότι, δεδομένων των εν λόγω στοιχείων, η συμφωνία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής/διανομής των προϊόντων για δύο λόγους. Καταρχήν, σε περίπτωση μη συνάψεως της συμφωνίας, η μπίρα δεν ήταν δυνατόν να διατίθεται τόσο σύντομα και σε τόσο ευρεία έκταση και, ως εκ τούτου, το προϊόν μπορούσε να διατίθεται σε λιγότερους πελάτες και σε μεταγενέστερο χρόνο. Επιπλέον, επειδή η συμφωνία παρέχει τη δυνατότητα παραγωγής του προϊόντος στο έδαφος, το προς εμπορία προϊόν είναι δυνατόν να είναι φρεσκότερο αλλά και φθηνότερο δεδομένου ότι μεταφέρεται σε μικρότερη απόσταση.

Ο έντονος ανταγωνισμός στην αγορά μπίρας τύπου lager εξασφαλίζει για τους καταναλωτές οφέλη από τις συμφωνίες αυτές και, επιπλέον, αποκλείει την οφειλόμενη στη συμφωνία κατάργηση του ανταγωνισμού για σημαντικό τμήμα των προϊόντων αυτών.

Οι περιοριστικές του ανταγωνισμού ρήτρες της συμφωνίας είναι απαραίτητες προκειμένου η Whitbread να εφοδιαστεί με αρκετή εμπιστοσύνη ώστε να προβεί σε επενδύσεις των σημαντικών ποσών που απαιτούνται για την έναρξη παραγωγής νέας μπίρας και εμπορίας της σε μια ήδη ανταγωνιστική αγορά, παρέχουν δε στη Moosehead τη δυνατότητα να εμπιστευθεί την παραγωγή και πώληση του προϊόντος της σε άλλη ζυθοποιία έχοντας πλήρη γνώση του ότι ο λαμβάνων την άδεια θα συγκεντρώσει τις προσπάθειές του, σχετικά με την προώθηση και την πώληση της καναδικού τύπου μπίρας lager, αποκλειστικά στη μπίρα Moosehead.

4. Η υποχρέωση της Whitbread να μην πωλεί ορισμένες ανταγωνιστικές μπίρες κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας είναι απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας.

(14) Δεν προβλήθηκαν αντιρρήσεις από τρίτα μέρη μετά τη δημοσίευση των συμφωνιών που πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 του κανονισμού αριθ. 17.

II. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης

(15) 1. Η αποκλειστική παραχώρηση της άδειας επί του σήματος και της τεχνογνωσίας για την παραγωγή και εμπορία της μπίρας Moosehead, η απαγόρευση ενεργητικών πωλήσεων εκτός του παραχωρηθέντος εδάφους και η ρήτρα μη ανταγωνισμού, όπως εκτίθεται στα σημεία 8.1, 7.2, 7.4 και 7.5, εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης δεδομένου ότι έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού μέσα στην κοινή αγορά.

Στην περίπτωση αυτή, ο αποκλειστικός χαρακτήρας της άδειας έχει ως συνέπεια τον αποκλεισμό τρίτων μερών, και συγκεκριμένα των πέντε άλλων μεγάλων επιχειρήσεων ζυθοποιίας του εδάφους, από τη χρήση, μετά την απαγόρευση άδειας, του σήματος Moosehead, παρά το δυνητικό ενδιαφέρον τους και την ικανότητά τους προς τούτο.

Παρομοίως, η απαγόρευση ενεργητικών πωλήσεων εκτός του εδάφους από το δικαιοδόχο και η απαγόρευση εμπορίας ανταγωνιστικών τύπων μπίρας αποτελούν σημαντικούς περιορισμούς του ανταγωνισμού επειδή η Whitbread, λόγω της μεγάλης παραγωγικής της ικανότητας, ήταν δυνατό να προμηθεύει άλλες αγορές εντός της κοινής αγοράς και να διανέμει άλλους τύπους καναδικής μπίρας.

Οι περιορισμοί αυτοί του ανταγωνισμού επηρεάζουν ενδεχομένως το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών σε σημαντικό βαθμό επειδή έχουν ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών υπό όρους διαφορετικούς από εκείνους που επρόκειτο να ισχύουν χωρίς τους περιορισμούς αυτούς και, λόγω του μεγέθους των συμβαλλομένων μερών της συμφωνίας, η επίδρασή τους στους όρους της αγοράς είναι σημαντική. Αυτό ισχύει, ειδικότερα, ως προς την απαγόρευση ενεργητικών πωλήσεων εκτός του εδάφους.

2. Οι άλλες ρήτρες της συμφωνίας δεν εμπίπτουν στο άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης επειδή δεν έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού μέσα στην κοινή αγορά. Αυτό αληθεύει, ως προς την υποχρέωση της Whitbread να τηρεί ορισμένες ποιοτικές προδιαγραφές, ως προς ορισμένες ρήτρες τεχνογνωσίας και ως προς τη ρήτρα μη διεκδίκησης του σήματος.

3. Οι διατάξεις περί τεχνογνωσίας που παρατίθενται στα σημεία 9.1, 9.2 και 9.3 δεν εμπίπτουν στο άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης επειδή η παραχώρηση τεχνογνωσίας δεν είναι αποκλειστική και οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στο δικαιοδόχο είναι απλώς επικουρικές της χορήγησης της άδειας και επιτρέπουν την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων της άδειας.

Ειδικότερα, η υποχρέωση αποκλειστικής αγοράς σχετικά με τη μαγιά, όπως αναφέρεται στο σημείο 9.2, δεν εμπίπτει στο άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης επειδή είναι αναγκαία προκειμένου να εξασφαλίζεται η από τεχνική άποψη ικανοποιητική εκμετάλλευση της παραχωρηθείσης τεχνολογίας και η ομοιότητα μεταξύ της μπίρας τύπου lager που παράγεται καταρχήν από τη Moosehead και της ίδιας μπίρας που παράγεται από τη Whitbread.

4. Ως προς τη ρήτρα μη διεκδίκησης του σήματος:

α) Γενικά, η ρήτρα μη διεκδίκησης σήματος μπορεί να αναφέρεται στην κυριότητα ή/και ισχύ του σήματος:

— η κυριότητα σήματος μπορεί, ειδικότερα, να διεκδικηθεί είτε λόγω προηγούμενης χρήσης είτε λόγω προηγούμενης καταχώρησης όμοιου σήματος.

Η ύπαρξη ρήτρας σε συμφωνία αποκλειστικής παραχώρησης των δικαιωμάτων επί του σήματος με την οποία υποχρεώνεται ο δικαιοδόχος να απέχει από τη διεκδίκηση της κυριότητας σήματος, όπως καθορίζεται στο προηγούμενο σημείο, δεν αποτελεί περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης. Ανεξάρτητα του αν η κυριότητα του σήματος ανήκει στο δικαιοπάροχο ή στο δικαιοδόχο, η χρήση του σήματος αυτού από οποιοδήποτε τρίτο μέρος αποκλείεται σε κάθε περίπτωση και έτσι δεν επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό ο ανταγωνισμός,

— η ισχύς σήματος μπορεί να αμφισβητηθεί για οποιοδήποτε λόγο κατά το εθνικό δίκαιο, και ειδικότερα με το αιτιολογικό ότι είναι γενικού ή περιγραφικού χαρακτήρα. Σε μια τέτοια περίπτωση, αν γίνει δεκτή η αμφισβήτηση, το σήμα μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει πλέον δημόσιο χαρακτήρα και μπορεί να χρησιμοποιείται εφεξής από οποιοδήποτε μέρος.

Μια τέτοια ρήτρα μπορεί να αποτελεί περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης, επειδή συμβάλλει ενδεχομένως στη διατήρηση σήματος που αποτελεί αδικαιολόγητο εμπόδιο στην είσοδο σε δεδομένη αγορά.

Επιπλέον, κάθε περιορισμός του ανταγωνισμού πρέπει να είναι σημαντικός προκειμένου να εμπίπτει στο άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης. Η κυριότητα του σήματος παρέχει στον κάτοχο μόνον το αποκλειστικό δικαίωμα πώλησης προϊόντων υπό την επωνυμία αυτή. Οι τρίτοι είναι ελεύθεροι να πωλούν το συγκεκριμένο προϊόν χρησιμοποιώντας διαφορετικό σήμα ή επωνυμία. Μόνον εφόσον η χρήση πολύ γνωστού σήματος μπορεί να προσπορίσει σημαντικό πλεονέκτημα σε κάθε εταιρεία που εισέρχεται ή ανταγωνίζεται σε δεδομένη αγορά και η έλλειψη του σήματος αυτού ενδέχεται να αποτελεί σημαντικό φραγμό στην μόνον είσοδό της στην αγορά αυτή, τότε μόνο η ρήτρα αυτή είναι δυνατό να αποτελεί σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης.

6) Στην παρούσα υπόθεση, η Whitbread δεν μπορεί να αμφισβητήσει ούτε την κυριότητα ούτε την ισχύ του σήματος.

Όσον αφορά την ισχύ του σήματος πρέπει να σημειωθεί ότι το σήμα είναι συγκριτικά νέο στην αγορά της μπίρας lager στο παραχωρούμενο έδαφος. Η διατήρηση του σήματος «Moosehead» δεν αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για οποιαδήποτε άλλη εταιρεία εισερχόμενη ή ανταγωνιζόμενη στη αγορά μπίρας του Ηνωμένου Βασιλείου. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ρήτρα μη διεκδίκησης του σήματος στο βαθμό που αφορά την ισχύ του (βλέπε σημείο 15.4 στοιχείο α) δεύτερη περίπτωση) δεν συνιστά σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού και δεν εμπίπτει στο άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Επιπλέον, όσον αφορά την κυριότητα, η ρήτρα αυτή δεν συνιστά περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης για τους λόγους που αναφέρονται στο σημείο 15.4 στοιχείο α) πρώτη περίπτωση.

Άρθρο 83 παράγραφος 3 της συνθήκης

(16) 1. Η ομαδική απαλλαγή που προβλέπεται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 556/89 της Επιτροπής [1] εφαρμόζεται στις συνδυασμένες άδειες εκμετάλλευσης τεχνογνωσίας και σήματος, στις οποίες η άδεια εκμετάλλευσης του σήματος είναι επικουρική της άδειας εκμετάλλευσης τεχνογνωσίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 της συνθήκης. Στην περίπτωση αυτή τα μέρη ενδιαφέρονται κυρίως για τη χρήση του σήματος και όχι τόσο για την εκμετάλλευση της τεχνογνωσίας. Τα μέρη θεωρούν την καναδική προέλευση του σήματος ως γεγονός αποφασιστικής σημασίας για την επιτυχία της εκστρατείας μάρκετινγκ, στο πλαίσιο της οποίας η Moosehead προβάλλεται ως καναδική μπίρα. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, η σχετική με την εκμετάλλευση του σήματος ρήτρα της συμφωνίας δεν αποτελεί επικουρική διάταξη και, ως και εκ τούτου, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 556/89.

2. Δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων της αγοράς μπίρας του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως περιγράφονται στα σημεία 6.1 έως 6.5, η Επιτροπή θεωρεί ότι η συμφωνία μπορεί να συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής και διανομής της μπίρας Moosehead στο Ηνωμένο Βασίλειο και να προωθήσει την οικονομική πρόοδο. Ειδικότερα, οι ακόλουθες εκτιμήσεις είναι συναφείς με το συγκεκριμένο ζήτημα:

— ο κύκλος εργασιών που παρουσιάζει σήμερα η Moosehead δεν δικαιολογούσε τις κεφαλαιακές δαπάνες που συνεπάγεται η κατασκευή ίδιων εγκαταστάσεων παραγωγής για πωλήσεις στο έδαφος. Έτσι, επειδή η συμφωνία προβλέπει ότι η Whitbread παράγει τη μπίρα στις δικές της εγκαταστάσεις, η συμφωνία μπορεί να συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής του προϊόντος στην κοινή αγορά. Επιπλέον, η παραγωγή πραγματοποιείται στον τόπο της πώλησης και η μπίρα δεν χρειάζεται πλέον να εισάγεται από τον Καναδά. Ως εκ τούτου, η συμφωνία συμβάλλει στη μείωση του κόστους μεταφοράς και στην οικονομική πρόοδο,

— μέσω της συμφωνίας, η μπίρα Moosehead πωλείται αυτόματα από το εκτεταμένο δίκτυο διανομής της Whitbread. Σε μια αγορά που χαρακτηρίζεται από την έλλειψη ανεξάρτητων διανομέων, η Επιτροπή θεωρεί ότι η συμφωνία μπορεί να συμβάλει στην βελτίωση της διανομής της Moosehead στο έδαφος,

[1] ΕΕ αριθ. L 61 της 4. 3. 1989, σ. 1.

— η Whitbread διαθέτει αριθμό «δεσμευμένων καταστημάτων» (tied houses). Η συμφωνία δίδει έτσι τη δυνατότητα στην Moosehead να εξασφαλίζει την άμεση πρόσβαση της μπίρας της σε μεγαλύτερο αριθμό καταστημάτων λιανικής πώλησης χωρίς χρονική καθυστέρηση και χωρίς να αναγκάζεται να υποβάλλεται σε έξοδα για την ανάληψη συνεργασίας σε μεγάλο αριθμό ανεξάρτητων καταστημάτων λιανικής πώλησης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι κατ' αυτόν τον τρόπο η συμφωνία μπορεί επίσης να συμβάλλει στη βελτίωση της διανομής της μπίρας Moosehead στην αγορά του εδάφους.

Οι καταναλωτές ωφελούνται επίσης από τη συμφωνία επειδή έχουν δυνατότητα ευρείας επιλογής με την είσοδο στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου της νέας αυτής μπίρας.

Λαμβάνοντας υπόψη την ύπαρξη πολλών παρόμοιων ανταγωνιστικών τύπων μπίρας και τη δυνατότητα των συμβαλλομένων μερών πωλούν τη μπίρα σε τρίτους για εξαγωγή σε άλλες αγορές της Κοινότητας, τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έχουν τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε σημαντικό τμήμα των εν λόγω προϊόντων.

Εξετάζοντας το συμβιβαστό της συμφωνίας με τους δύο αυτούς όρους του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης, η Επιτροπή έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στα μέτρα απελευθέρωσης που εφαρμόζει η βρετανική κυβέρνηση όσον αφορά την αγορά μπίρας του Ηνωμένου Βασιλείου. Τα μέτρα αυτά αναμένεται να αναπτύξουν πλήρως τα αποτελέσματά τους κατά τη διάρκεια της περιόδου εξαίρεσης που χορηγείται με την παρούσα απόφαση.

Αφού εκτίμησε τις ευνοϊκές επιπτώσεις επί της παραγωγής και της εμπορίας της μπίρας που συνεπάγονται οι περιοριστικές του ανταγωνισμού ρήτρες και ιδίως η ρήτρα μη ανταγωνισμού, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εν λόγω ρήτρες κρίνονται απαραίτητες για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης. Έτσι, μπορεί να ληφθεί απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 85 παράγραφος 3.

3. Η συμφωνία παραμένει εν ισχύι μέχρι την καταγγελία της από οποιοδήποτε από τα μέρη. Η συμφωνία κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 2 Ιουνίου 1988. Κρίνεται σκόπιμο, βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 και του άρθρου 8 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17, η έκδοση απόφασης για χρονικό διάστημα δέκα ετών,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Σύμφωνα με το άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ, οι διατάξεις του άρθρου 85 παράγραφος 1 κηρύσσονται ανεφάρμοστες για την περίοδο από τις 3 Ιουνίου 1988 έως τις 2 Ιουνίου 1988 επί της συμφωνίας που έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή στις 2 Ιουνίου 1988 από τις επιχειρήσεις Moosehead Breweries Limited και Whitbread and Co. plc.

Άρθρο 2

Η απόφαση απευθύνεται στις ακόλουθες επιχειρήσεις:

1. Moosehead Breweries Limited,
89, Main Street,
Saint John West,
New Brunswick, E2M 3M2,
Canada.

2. Whitbread & Co. plc,
The Brewery,
Chiswell Street,
London EC1Y 6SD,
United Kingdom.

Βρυξέλλες, 23 Μαρτίου 1990.

Για την Επιτροπή

Leon BRITTAN

Αντιπρόεδρος